

**Доповіді та тези доповідей зроблених на засіданні
підкомітету з питань безпеки дорожнього руху
Комітету Верховної Ради України
з питань транспорту 2 червня 2015 р.**

Гладун О.М.,
Інститут демографії та соціальних досліджень
імені М.В. Птухи НАН України, м. Київ,
заступник директора з наукової роботи,
доктор економічних наук,
старший науковий співробітник

ДЕМОГРАФІЧНІ ВТРАТИ УКРАЇНИ ВІД ДТП

Визначено статеві-вікові групи, з якими слід проводити роз'яснювальну роботу, вказується на необхідність удосконалення нормативно-правової бази.

Ключові слова: демографічні втрати, дорожньо-транспортні пригоди, нормативно-правова база.

За даними державної статистики смертність на дорогах країни внаслідок ДТП є доволі стабільною. Так, за період з 2010 р. до 2013 р. вона коливалась у межах 5,0–5,5 тис. осіб. У 2014 році кількість смертей зменшилась, що найбільш ймовірно пояснюється не стільки покращення ситуації на дорогах, скільки зменшення території, по якій збираються дані, внаслідок анексії Автономної республіки Крим та бойових дій на Донбасі.

Стабільними залишаються і демографічні характеристики померлих внаслідок ДТП та причини (обставини) смерті.

Так, за період 2010–2014 років частка жінок, померлих внаслідок ДТП, не виходила за межі інтервалу 24,1–25,1 %. Також стабільним залишається розподіл померлих за віковими групами, причому існує специфіка такого розподілу у чоловіків та жінок (рис. 1). Лінії графіку за п'ять років практично зливаються у одну лінію. У чоловіків частка померлих у вікових групах 20–24, 25–29, 30–34 роки від загальної кількості померлих стабільно становить 10–12 %, а у вікових групах 35–39, 40–44, 45–49, 50–54 роки – 8–10 %. У жінок картина вікової смертності зовсім інша: по всіх зазначених вікових групах частка померлих коливається у межах 6–9 %, і тільки в віковій групі 70 років і старше сягає 20 %.

Протягом п'яти років стабільними залишаються і категорії учасників дорожнього руху, які померли внаслідок ДТП. Серед чоловіків 39–41 % становлять пішоходи, 12–13 % – мотоциклісти, 36–38 % – особи, які під ДТП знаходились у легковому автотранспорті. Серед жінок значно менше загиблих мото-

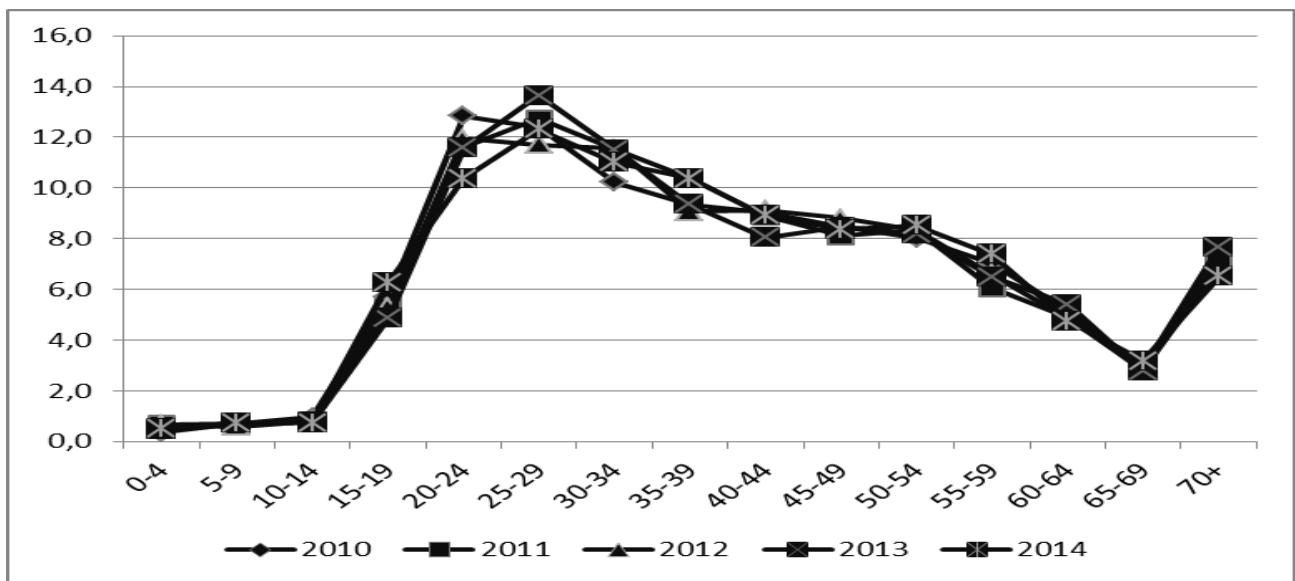
циклісток, тому виділяються дві категорії померлих: пішоходи – 57–59 % та у легковому автотранспорті – 31–35 %.

Таким чином, більшість загиблих внаслідок ДТП становлять особи працездатного віку, переважно чоловіки. Загибель людини призводить до моральних травм родичів та близьких, утворення неповних сімей, напівсирітства або повного сирітства, економічних втрат як для родини, так і для держави. При цьому слід враховувати, що в Україні на одного загиблого припадає близько 7 травмованих.

Наведений аналіз дає змогу зробити два висновки:

- чітко визначені статево-вікові групи, з якими слід провадити роз'яснювальну роботу;
- необхідно удосконалювати «правила гри», тобто нормативно-правову базу.

Смертність внаслідок ДТП реально може бути зменшена шляхом спільних зусиль як учасників дорожнього руху, так і держави. Першим кроком у цьому напрямі має бути внесення змін у Закон України «Про дорожній рух».

а) чоловіки

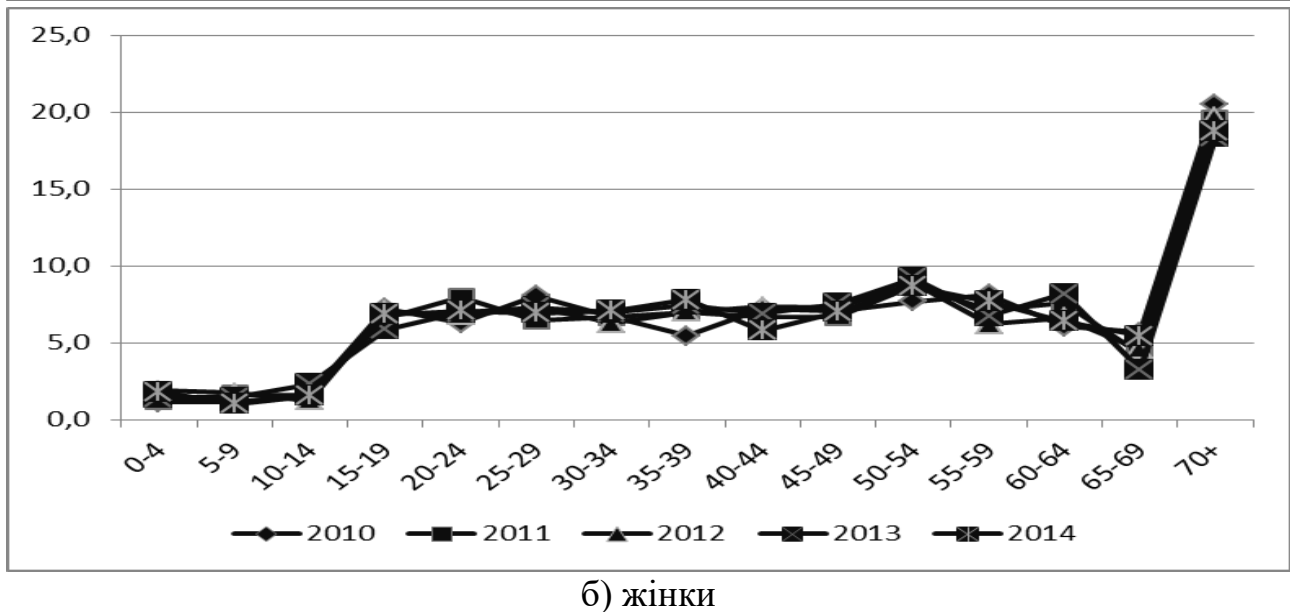

Рис. 1. Розподіл померлих внаслідок ДТП за віковими групами (%)

Законопроектом «Про внесення змін до Закону України «Про дорожній рух» визначається (нова редакція статті 3), що одним з основних принципів забезпечення безпеки дорожнього руху є пріоритет життя і здоров'я громадян, що беруть участь у дорожньому русі, над економічними результатами господарської діяльності. Це положення сприятиме розбудові соціально-орієнтованої держави.

Важливим аспектом законопроекту є створення правових передумов для визначення реальних економічних втрат держави та громадянина внаслідок дорожньо-транспортних пригод (доповнення до статті 4). Це повинно вагомо збільшити вплив економічного чинника на поведінку учасників дорожнього руху і сприяти зменшенню ДТП. У цьому контексті безумовно позитивним є положення щодо розробки методики оцінювання вартості середньостатистичного життя потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах.

Зараз у світі існує декілька підходів до оцінки вартості середньостатистичного життя. Необхідним є їх аналіз та розробка методики з урахуванням реалій, які склалися в Україні.

Анотація.

Определены возрастно-половые группы, с которыми необходимо проводить разъяснительную работу, указывается на необходимость нормативно-правой базы.

Ключевые слова: демографические потери, дорожно-транспортные происшествия, нормативно-правовая база.